ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/26/749-1533

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	26.05.2026 Tallinn
Vaide esitamise aeg	11.04.2026 (registreeritud inspektsioonis 13.04.2026)
Teabevaldaja	Valga Vallavalitsus aadress: Puiestee tn 8, 68203 Valga linn e-posti aadress: valga@valga.ee
Teabevaldaja vastutava isik	vallasekretär
Vaide esitaja (teabenõudja)	Conspirator OÜ aadress: Vabaduse tn 29, 68204 Valga linn e-posti aadress: anne.parmas@gmail.com:

RESOLUTSIOON

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lõike 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 3 ja 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punktide 2 ja 4 ning Vabariigi Valitsuse seaduse § 75[1] lõike 4 alusel

teeb Andmekaitse Inspektsioon:

1) **vaideotsuse rahuldada vaie osaliselt;**
2) **Valga Vallavalitsusele täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:**
   a) **vaadata uuesti läbi 03.04.2026 teabenõue 4. küsimuse osas, milles sooviti kõigi hanke raames esitatud hinnapakkumuste väljastamist ja hinnata, kas väljastada dokumendid osas, mille puhul pole alust teabe väljastamisest keelduda või**
   b) **keeldumise korral viidata seadusest tulenevale keeldumise alusele ja keeldumist ka põhjendada;**
3) **otsuse jätta vaie rahuldamata:**
   a) **24.02.2026 pöördumise osas, sest vaie selle pöördumise mittenõuetekohaseks menetlemiseks on esitatud tähtaega ületades;**
   b) **11.03.2026 teabenõude 1., 3., 4. ja 5. küsimuse osas, sest tegemist on selgitustaotlusele vastamisega, mille üle Andmekaitse Inspektsioonil järelevalve pädevus puudub;**
   c) **11.03.2026 teabenõude 2. küsimuse ja 25.03.2026 teabenõude 1. küsimuse osas, sest soovitud dokumentide puudumist on Valga Vallavalitsus 02.04.2026**

vastuses vaide esitajale selgitanud, lisaks kinnitanud Andmekaitse Inspektsioonile vaidemenetluse raames;

d) **25.03.2026 teabenõude 2.-5. küsimuses soovitud dokumentide väljastamise osas, sest Andmekaitse Inspektsioonile vaidemenetluse raames antud selgituste kohaselt Valga Vallavalitsusel soovitud teave dokumentide kujul puudub;**

e) **03.04.2026 teabenõude 1.-3. küsimuse osas, sest Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul on Valga Vallavalitsus 09.04.2026 vastuses soovitud teabe avaldanud;**

4) **otsuse määrata ettekirjutuse täitmise tähtajaks 09.06.2026. Samaks ajaks edastada vaide esitajale edastatud täiendavast vastusest koopia ka Andmekaitse Inspektsioonile.**
5) **vaideotsuse teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie osaliselt, siis saab vaide esitaja 30 päeva jooksul pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse üksnes vaideotsuse rahuldamata jäänud osas (resolutsiooni punkt 3). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (ülaltoodud punkt 2) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:
- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspektsioon ettekirjutuse adressaadile avaliku teabe seaduse § 51 lõike 3 alusel:

sunniraha 2000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide kohaselt edastas vaide esitaja Valga Vallavalitsusele (vallavalitsus) 24.02.2026 pöördumise, milles palus 20.02.2026 toimunud Eesti Vabariigi aastapäeva vastuvõtu toitlustamisega seoses asutusel selgitada:

1) *millistel kriteeriumidel tehti vastuvõtu toitlustaja valik;*
2) *kuidas välditakse sarnaste sündmuste puhul võimalikke huvide konflikti olukordi;*
3) *kas otsustusprotsess on dokumenteeritud viisil, mis võimaldab selle hilisemat läbipaistvat kontrolli.*

2. Vallavalitsus vastas pöördumisele kui selgitustaotlusele 09.03.2026 ning andis vastavasisulised selgitused.
3. Sama teemaga seoses edastas vaide esitaja vallavalitsusele 11.03.2026 teabenõude, milles küsis järgnevat teavet:
   1) *22. jaanuaril 2026 toimunud näidismenüü hindamisel osalenud seitsmeliikmelise korraldusmeeskonna liikmete nimed;*
   2) *kas näidismenüüde hindamine on protokollitud või hinnatud kirjalike hindamislehtede alusel ning kui jah, siis palun vastava dokumendi koopia;*
   3) *millistelt ettevõtetelt on viimase kolme aasta jooksul küsitud hinnapakkumisi Valga Vallavolikogu istungite toitlustamiseks;*
   4) *milliste ettevõtete kaudu on viimase kolme aasta jooksul vallavolikogu istungite toitlustamine korraldatud;*
   5) *millisel alusel valitakse ettevõtted, kellelt hinnapakkumisi küsitakse Valga valla sündmuste toitlustamiseks.*
4. Vallavalitsus edastas 12.03.2026 vaide esitajale teavituse, et 11.03.0206 teabenõuet käsitletakse AvTS § 23 lg 2 punkti 5 alusel selgitustaotlusena, millele vastatakse 15 kalendripäeva jooksul.
5. Vaide esitaja edastas vallavalitsusele 25.03.2026 uue teabenõude, milles palus esitada:
   1) *22. jaanuaril 2026 toimunud näidismenüü hindamisega seotud dokumendid (hindamislehed, punktitabelid, protokollid või muu kirjalik materjal);*
   2) *dokument, millest nähtub hindamiskomisjoni koosseis*
   3) *dokument või kord, mille alusel valitakse ettevõtted, kellelt küsitakse hinnapakkumisi Valga valla sündmuste toitlustamiseks;*
   4) *dokumendid (sealhulgas hinnapakkumuse kutsed, e-kirjavahetus või muu kirjalik materjal), millest nähtub, millistelt ettevõtetelt on viimase kolme aasta jooksul küsitud hinnapakkumisi Valga Vallavolikogu istungite toitlustamiseks;*
   5) *dokumendid, millest nähtub, milliste ettevõtete kaudu on viimase kolme aasta jooksul tegelikult tellitud Valga Vallavolikogu istungite toitlustamine.*
6. Vallavalitsus edastas 02.04.2026 vastuse selgitutaotlusele, milles vastas mõlemas eelnevalt märgitud teabenõudes küsitule vastavate loetelude ja selgitustega.
7. Eelneva kirjavahetuse jätkuna palus vaide esitaja 03.04.2026 teabenõudes täiendavat teavet:
   1) *milline pakkuja esitas madalaima hinnapakkumise;*
   2) *milline oli Marex Grupp OÜ esitatud hinnapakkumus;*
   3) *milline oli OÜ Conspirator esitatud hinnapakkumus;*
   4) *palun edastada kõigi nimetatud hanke raames esitatud hinnapakkumused.*
8. Vallavalitsus loetles teabenõudele 09.04.2026 antud vastuses kõnealusele vastuvõtule toitlustusteenuse hinnapakkumused tähtaegselt esitanud ettevõtted koos pakkumuse kogumaksumuse summadega. Kõnealuste pakkumuste väljastamisest keelduti AvTS § 23 lg 1 punkti 1 alusel, sest dokumentidele on seatud juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 punkti 17 alusel.
9. Kuna vaide esitaja ei olnud rahul sellega, et tema teabenõudeid käsitleti selgitustaotlusena ning sellega, et talle ei väljastatud küsitud dokumente, siis edastas ta Andmekaitse Inspektsioonile (AKI) 11.04.2026 sellekohase vaide, mille AKI menetlusse võttis.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja nõue:
Vaide esitaja palub AKI-l hinnata:
• *kas Valga Vallavalitsus on käsitlenud minu teabenõudeid õiguspäraselt;*
• *kas hinnapakkumuste dokumentide väljastamisest keeldumine tervikuna on põhjendatud;*

• kas asutus on kohustatud võimaldama dokumentide osalist väljastamist;
• kas teabenõuete käsitlemine selgitustaotlustena on antud juhul õiguspärane.

Lisaks palub vaide esitaja AKI-l vajadusel teha ettekirjutus teabenõuete korrektseks menetlemiseks ja dokumentide väljastamiseks.

Vaide põhjendused:
Vaide esitaja on edastanud AvTS-i alusel vallavalitsusele mitmeid teabenõudeid, milles on palunud väljastada dokumente ja teavet seoses 2026. aasta Eesti Vabariigi aastapäeva vastuvõtu toitlustusteenuse pakkuja valiku ning üldisemalt valla toitlustusteenuste tellimise praktikaga. Vallavalitsus on korduvalt käsitlenud vaide esitaja teabenõudeid selgitustaotlustena, kuigi pöördumistes on palutud edastada konkreetseid dokumente ja andmeid.

Viimases vastuses vallavalitsus küll edastas hinnapakkumuste kogusummad, kuid keeldus hinnapakkumuste dokumentide väljastamisest viidates AvTS § 35 lg 1 punkti 17 alusel määratud juurdepääsupiirangule. Samas ei ole põhjendatud, miks ei ole võimalik dokumente osaliselt väljastada (nt ärisaladust sisaldavad osad varjatuna), kuigi AvTS näeb ette osalise juurdepääsu võimaldamise.

Lisaks selgus vallavalitsuse vastusest, et näidismenüüde hindamist ei ole kirjalikult protokollitud ega hinnatud kirjalike hindamislehtede alusel, mis tekitab küsimuse otsustusprotsessi läbipaistvuse ja kontrollitavuse kohta.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vallavalitsus märkis 12.03.2026 vastuses vaide esitajale, et 11.03.0206 teabenõuet käsitletakse AvTS § 23 lg 2 punkti 5 alusel selgitustaotlusena ning tõi välja, mis aja jooksul vastatakse.

Vallavalitsus loetles 02.04.2026 vastuses selgitustaotlusele vaide esitajale näidismenüü hindamisel osalenud korraldusmeeskonna liikmed nimeliselt. Märkis, et näidismenüüde hindamine ei ole eraldi protokolliliselt fikseeritud ega hinnatud kirjalike hindamislehtede alusel. Selgitati, milline ettevõte, mil viisil ja mille alusel valiti aastapäeval toitlustust pakkuma. Lisaks avati, kuidas suuremate sündmuste toitlustusteenuse osutamisel ettevõtteid valitakse ning toodi välja ettevõtted nimeliselt, kellelt küsiti 2026. aasta vabariigi aastapäeva toitlustusteenuse pakkumused. Samuti loetleti ettevõtted, kellelt on küsitud volikogu istungite toitlustamise hinnapakkumusi aastatel 2023 – 2025.

Vaide esitajale 09.04.2026 edastatud teabenõude vastuses loetles vallavalitsus nimeliselt ettevõtted, kes esitasid 2026. aasta vastuvõtule toitlustusteenuse hinnapakkumused tähtaegselt, lisaks märgiti vastavalt pakkujale ka pakkumuse kogumaksumuse summa. Täiendavalt toodi välja, et *toitlustusteenuse hinnapakkumistele on seatud juurdepääsupiirang avaliku teabe seaduse § 35 lg 1 p 17 alusel ning AvTS § 23 lg 1 p 1 alusel keeldume teabenõude täitmisest ja dokumentide väljastamisest.*

Vastustes AKI järelepärimisele selgitab vallavalitsus, et dokumendi registreerijale teadaolevalt ei olnud asutusel 11.03.2026 esitatud pöördumise 1. ja 2. punktides küsitud teavet konkreetse dokumendi kujul, vaid teabe edastamiseks tuli luua uus dokument. Küsimused 3-5 on olemuselt selgitustaotlused. Seetõttu saatis vallakantselei 12.03.2026 teate selle kohta, et vaide esitaja 11.03.2026 pöördumist käsitletakse selgitustaotlusena. Teavituses märgiti selgituseks „*Avaliku teabe seaduse paragrahvi 23 lõike 2 p 5 järgi käsitleme Teie teabenõuet selgitustaotlusena ning vastame sellele märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadusega ettenähtud korras 15 kalendripäeva jooksul*.“ 25.03.2026 pöördumisele vastati 02.04.2026.

AKI-le selgitatakse, et vallavalitsusel ei ole ühtse dokumendina/dokumendi väljavõttena olemas teavet 11.03.2026 teabenõudes küsitud ettevõtetest, kellelt on viimase kolme aasta jooksul küsitud hinnapakkumusi vallavolikogu istungite toitlustamiseks ega ka ettevõtetest, kelle kaudu on viimase kolme aasta jooksul vallavolikogu istungite toitlustamine korraldatud. Samuti ei ole asutusel hinnapakkumuse kutseid, e-kirjavahetust või muud kirjalikku materjali selle kohta, millistelt ettevõtetelt on viimase kolme aasta jooksul küsitud hinnapakkumusi vallavolikogu istungite toitlustamiseks. Vallavalitsusel ei ole eraldi korda vms dokumenti selle kohta, mille alusel valitakse ettevõtted, kellelt valla sündmuste toitlustamiseks hinnapakkumusi küsitakse. Pakkumuste küsimisel lähtutakse Valga valla hankekorrast. Ka ei ole vallavalitsusel dokumenti, millest nähtub 22.01.2026 toimunud näidismenüü hindamiskomisjoni koosseis.

Hinnapakkumustes oleva ärisaladuse osas selgitab vallavalitsus AKI-le, et *kõik esitatud pakkumused sisaldavad täpset kirjeldust pakutava menüü komponentide kohta. Vallavalitsuse arvates on tegemist konkreetse pakkuja ärisaladusega, pakkumiste avaldamisel on teistel sama teenuse osutajatel võimalik pakkuda toitu samade koostisosadega. OÜ Conspirator esindajale on esitatud pakkujate nimed ning pakkumuse maksumus.*

Täiendava järelepärimise vastuses on vallavalitsus täpsustanud, et kutsed volikogu toitlustusteenuse hinnapakkumuse tellimiseks ning tellimused on esitatud suuliselt. *Suuliste tellimuste tulemusel on pakkunud toitlustus erinevad ettevõtted, kelle kohta informatsioon sai vaide esitajale väljastatud.* Vallavalitsus möönab, et vaide esitajale antud selgitus sõnastuses, et „hinnapakkumist on 2023.- 2025. aastatel küsitud“ võib olla eksitav, kuid dokumente ei ole asutusel selle kohta väljastada.

Vallavalitsuse selgitusel on asutus ise hinnanud, milline teave hinnapakkumustes on ärisaladus. *Vallavalitsus on vaide esitajale väljastanud pakkuja nime ja pakkumuse suuruse. Meie arvates oli see piisav, et vaide esitaja saaks kätte soovitud teabe. Ei pidanud vastamise hetkel oluliseks*

AKI kordas täiendavas järelepärimisest palvet tuua vallavalitsusel pakkumuse komponentide põhiselt välja, milles seisneb konkreetse teabe avaldamisel ettevõtja ärihuvide kahjustamine ehk kuidas selle teabe avalikuks saamine annab teistele ettevõtjatele konkurentsieelise. Vastuses AKI-le nimetati teave, mis ilmselt oleks tulnud vaide esitajale väljastada (nt jookide nimetused). Samas märgiti teatud teabe juures (nt tellija nimi), et see info on vaide esitajale konkreetses vastuses juba väljastatud. Täiendavalt selgitati, et *tellija sooviks oli vaid, et pakkuja teeks pakkumuse kahele salatile, viiele suupistele ja magustoidule.*

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese ja juurdepääs avalikule teabele

1. Vaide esitaja märkis AKI-le 11.04.2026 esitatud vaides, et vallavalitsus on tema teabenõudeid käsitlenud selgitustaotlustena ehk asutus ei ole esitatud teabenõudeid menetlenud õiguspäraselt. Samuti ei ole vaide esitajale väljastatud küsitud hinnapakkumusi ka mitte osaliselt ehk juurdepääsupiiranguteta osas. Seega on vaide esemeks teabenõude mittenõuetekohane menetlemine ja mittenõuetekohane täitmine.

2. Vastavalt AvTS § 45 lg 1 punktile 1 on AKI pädevuses järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle.

3. Vaidlus puudub selles, et Valga Vallavalitsus kui kohaliku omavalitsuse asutus on teabevaldaja AvTS § 5 lg 1 punkti 1 mõttes ning selles, et teabenõudega küsitud teabe puhul on tegemist avaliku teabega AvTS § 3 lõike 1 mõttes.

4. Tulenevalt AvTS § 3 lõikest 1 on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduse või selle alusel

antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida koopiad asutuse valduses olevatest dokumentidest, dokumentide väljavõtetest.

5. AvTS § 9 lõike 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud võimaldama tema valduses olevale teabele juurdepääsu seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus ning tagama kinnipidamise juurdepääsupiirangutest (AvTS § 9 lg 1 p 7).

6. Teabele juurdepääsu saab tagada kas teabe avalikustamisega (nõuded on sätestatud AvTS 4. peatükis) või teabenõude täitmisega (nõuded on sätestatud AvTS 3. peatükis).

Teabenõude täitmine

7. Isiku õigus teabenõuet esitada tuleneb AvTS §-ist 6, mille kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt samas seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale nõude AvTS-is sätestatud korras (AvTS § 7).

8. Seaduse kohaselt tuleb teabenõuet täites teabevaldajal kas väljastada küsitud dokumendid juurdepääsupiiranguteta osas (AvTS § 17 ja § 38 lg 2) või keelduda teabenõude täitmisest mõnel AvTS §-s 23 nimetatud alusel. Keeldumist tuleb ka põhjendada.

9. Vaide esitaja edastas vaide lisamaterjalina 24.02.2026 vallavalitsusele saadetud pöördumise koos asutuse 09.03.2026 vastusega. AKI-le vaide lisamaterjalina edastatud pöördumisest dokumendi pealkirja ei nähtu. Vallavalitsus on pealkirjastanud 09.03.2026 edastatud vastuse vastuskirjana selgitustaotlusele. Märgime, et juhul, kui vaide esitaja pidas 24.02.2026 saadetud pöördumist teabenõudeks, siis on 11.04.2026 edastatud vaie 24.02.2026 pöördumise mittenõuetekohase täitmise osas esitatud AKI-le tähtaega ületades. Märgime, et HMS § 75 kohaselt tuleb AKI-le vaie esitada 30 päeva jooksul alates päevast, millal isik vaidlustatavast haldusaktist või toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama. Seega, kui vaide esitaja ei olnud vallavalitsuse 09.03.2026 vastusega rahul, siis oleks ta pidanud AKI-le esitama sellekohase vaide tähtaegselt ehk 30 päeva jooksul teabenõude vastuse saamisest. Praegusel juhul, kui vaie esitati AKI-le seisuga 11.04.2026, siis tulenevalt vallavalitsuselt vastuse saamise kuupäevast, edastas vaide esitaja eelnevalt märgitud pöördumise ja selle vastuse osas vaide AKI-le tähtaega ületades.

10. Isegi, kui vaie 24.02.2026 saadetud pöördumise ja asutuse 09.03.2026 vastuse osas oleks olnud AKI-le esitatud tähtaegselt, ei menetleks AKI kõnealuseid pöördumisi käesolevas vaidemenetluses. Selgitame, et teabenõudega võib välja küsida näiteks terve dokumendi sisu või ka üksnes selle väljavõtteid eeldusel, et vastamiseks ei tule luua uut teabe sisu. Kui vastamiseks tuleb luua uus teave või dokument asutuses olemasoleva teabe põhjal, asutuselt küsitakse selgitusi või põhjendusi tema tegevuse kohta, on tegemist selgitustaotluse või märgukirjaga. Sellistel puhkudel on korrektne teabenõude täitmisest keeldumine AvTS § 23 lg 2 punkt 5 alusel. Sätte kohaselt võib teabevaldaja teabenõude täitmisest keelduda, kui teabenõude täitmiseks tuleb teavet täiendavalt süstematiseerida ja analüüsida ning selle alusel on vaja uus teave dokumenteerida. Selline teabenõue loetakse selgitustaotluseks ja sellele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadusega ettenähtud korras.

11. Vallavalitsusele 24.02.2026 esitatud pöördumise sõnastuse kohaselt palus vaide esitaja vallavalitsusel selgitada asutuse tegevusi seoses 20.02.2026 toimunud Eesti Vabariigi aastapäeva vastuvõtu toitlustamisega. Sellest tulenevalt on AKI hinnangul kõnealuse pöördumise ja selle vastuse osas tegemist selgitustaotlusele vastamisega, mille üle AKI-l puudub järelevalve pädevus. Eelnevast tulenevalt ei menetleks AKI kõnealust pöördumist

koos selle vastusega vaidemenetluses ka sel juhul, kui vaie oleks selles osas olnud esitatud tähtaegselt.

12. Vallavalitsusele 11.03.2026 edastatud teabenõude osas on asutus AKI-le selgitanud, et dokumendi registreerijale teadaolevalt ei küsitud 11.03.2026 pöördumise 1. ja 2. punktides konkreetset dokumenti, vaid teabe edastamiseks tuli luua uus dokument ning küsimused 3-5 on olemuselt selgitustaotlused. Sellest tulenevalt saatis vallakantselei 12.03.2026 teate selle kohta, et vaide esitaja 11.03.2026 pöördumist käsitletakse selgitustaotlusena. AKI-le edastatud pöördumisest on näha, et vaide esitajale on küll saadetud seadusjärgse tähtaja jooksul teavitus selle kohta, et kõnealust pöördumist käsitletakse selgitustaotlusena, kuid ei ole märgitud, mis põhjusel teabenõue selgitustaotluseks määrati.

13. Märgime, et inimene ei pea teadma, millal on tegemist teabenõude ja millal mingi muu pöördumisega. Külla aga peab seda vahet oskama teha teabevaldaja ning lisaks inimese tähtaegsele teavitamisele selle kohta, millena pöördumist käsitletakse ja millal vastatakse, peab teavitus sisaldama ka põhjendust, miks ei ole tegemist selle pöördumisega, millena inimene selle saatis. Kui edastada üksnes teavitus, et teabenõuet käsitletakse selgitustaotlusena, kuid pöördumises küsitu alusel sisulist selgitust pöördumise ümberkvalifitseerimise kohta ei anta, siis jääb inimesele teabevaldaja tegevus mõistmatuks. See annab aluse pöörduda vaidega AKI poole ning tekitab halduskoormust nii AKI-le kui teabevaldajale olukorras, mida suure tõenäosusega saaks ära hoida teabevaldaja põhjalikumate selgituste andmisega.

14. Seoses 11.03.2026 teabenõudega märgime, et kuna punktides 1, 3, 4, ja 5 ei ole küsitud dokumente, siis selles osas on AKI vallavalitsusega ühte meelt, et nende küsimuste osas on tegemist selgitustaotlusele vastamisega. Küll aga ei saa AKI vallavalitsusega nõustuda selles, et kõnealuse teabenõude 2. küsimuses ei küsitud dokumenti. Teabenõudes sooviti teada, *kas näidismenüüde hindamine on protokollitud või hinnatud kirjalike hindamislehtede alusel ning kui jah, siis palun vastava dokumendi koopia*. Kui küsimusele dokumendi olemasolu kohta saab vastata jah/ei vormis, siis AKI hinnangul on tegemist teabenõudega. Praegusel juhul on vallavalitsus 02.04.2026 vastuses vaide esitajale märkinud, et näidismenüüde hindamise kohta ei koostatud kirjalikke hindamislehti ega protokolli. See tähendab, et sisuliselt keeldus vallavalitsus teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 1 punkti 2 kohaselt ehk põhjusel, et asutuses ei ole koostatud dokumente, mida teabenõudega küsiti. Soovitud dokumentide puudumist on vallavalitsus kinnitanud ka AKI-le vaidemenetluse raames.

15. Nähtuvalt 25.03.2026 pöördumise sõnastusest, milles sooviti dokumentide väljastamist, on AKI hinnangul tegemist teabenõudega, millele vallavalitsus vastas 02.04.2026 ehk teabenõudele vastamise seadusejärgset tähteaga 1 tööpäevaga ületades. Selgitame, et kuigi teabenõudele on hilinemisega vastatud, on vaide esitaja õiguste rikkumine selles osas lõppenud. Seda põhjusel, et HMS-i kohaselt on õiguslik olukord saavutatud. Täiendavalt märgime, et isegi ettekirjutusega ei saaks teabevaldajat kohustada teabenõuet tagantjärgi uuesti tähtaegselt täitma. Mis küll ei tähenda, et teabevaldajal ei oleks seadusest tulenevat kohustust teabenõudele tähtaegselt vastata.

16. Vallavalitsus on 11.03.2026 ja 25.03.2026 esitatud teabenõuetele 02.04.2026 edastatud ühises vastuses märkinud, et näidismenüüde hindamine ei ole eraldi protokolliliselt fikseeritud ega hinnatud kirjalike hindamislehtede alusel. Loetleti nimeliselt näidismenüü hindajad; ettevõtted, kellelt küsiti volikogu istungite toitlustamise hinnapakkumused ning ettevõtted, kes toitlustamist on pakkunud; ettevõtted, kellelt küsiti 2026. vabariigi aastapäeva vastuvõtu toitlustusteenuse hinnapakkumused. Lisaks selgitati, kuidas otsustati aastapäeva vastuvõtu toitlustaja ning kuidas üldse suuremate sündmuste toitlustusteenuse osutamisel ettevõtteid valitakse. AKI mõistab olukorda selliselt, et vastus vaide esitajale

oli loetelude ja selgituste kujul sel põhjusel, et vallavalitsusel puuduvad küsitud dokumendid.

17. AKI eelnevalt märgitud seisukoht põhineb vallavalitsuse selgitustel, mis asutus andis AKI-le järelevalvemenetluse raames. Nimelt vastuses AKI järelepärimisele märgitakse, et vallavalitsusel ei ole dokumenti, millest nähtub 22.01.2026 toimunud näidismenüü hindamiskomisjoni koosseis. Asutusel ei ole eraldi korda vms dokumenti selle kohta, mille alusel valitakse ettevõtted, kellelt valla sündmuste toitlustamiseks hinnapakkumusi küsitakse. Pakkumuste küsimisel lähtutakse Valga valla hankekorrast. Samuti ei ole vallavalitsusel hinnapakkumuse kutseid, e-kirjavahetust või muud kirjalikku materjali selle kohta, millistelt ettevõtetelt on viimase kolme aasta jooksul küsitud hinnapakkumusi vallavolikogu istungite toitlustamiseks. Puudub dokument ettevõtete loeteluga selle kohta, kellelt on viimase kolme aasta jooksul küsitud hinnapakkumusi vallavolikogu istungite toitlustamiseks ning ettevõtetest, kelle kaudu on viimase kolme aasta jooksul vallavolikogu istungite toitlustamine korraldatud.

18. AKI hinnangul ning AKI-le arusaadavalt ka vallavalitsuse hinnangul (lähtuvalt vastamise tähtajast) on 25.03.2026 pöördumine teabenõue, mis tähendab, et vallavalitsus oleks pidanud teabenõude ka nõuetekohaselt täitma ehk praegusel juhul nõuetekohaselt keelduma teabenõude täitmisest. Selgitame, et kui teabenõudes küsitakse konkreetse dokumendi väljastamist ning asutusel see dokument puudub, siis peab teabevaldaja vastusest olema selgelt aru saada, et soovitud dokumenti asutusel ei ole, nt ei ole kirjalikult koostatud vms. Teabevaldajal ei ole keelatud anda asjakohaseid lisaselgitusi, nagu vallavalitsus on seda 02.04.2026 vastuses teinud, kuid seda, et asutusel soovitud dokument puudub, ei pea teabenõude esitaja saadud vastuse pinnalt oletama.

19. Vallavalitsusele 03.04.2026 edastatud teabenõude kolmes esimeses punktis küsis vaide esitaja teavet konkreetsete ettevõtete esitatud hinnapakkumuste kohta ning palus väljastada kõnealuse hanke raames kõik edastatud hinnapakkumused. Vallavalitsus märkis 09.04.2026 teabenõude vastuses ettevõtetega seoses soovitud teabe, millega AKI hinnangul on küsitud teave avaldatud. Teabenõude neljandas punktis küsitud pakkumuste väljastamisest keelduti AvTS § 23 lg 1 punkti 1 alusel seetõttu, et teabele on seatud juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 punkti 17 alusel. Sätte kohaselt on teabevaldajal kohustus tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks selline teave, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust.

Piirang ärisaladuse kaitseks

20. Selgitame, et ärisaladus on ettevõtja konkurentsieelis, mis on eelkõige kaubanduslikku või tehnilist laadi teave, mis ei ole avalikult kättesaadav ja mida ettevõtja hoiab salajas, sest selle teabe teistele isikutele õigustamata teatavaks saamine kahjustaks ettevõtja ärihuve.

21. Riigikohtu[1] *hinnangul on teabe salajasus ja selle kaubanduslik väärtus tihedalt seotud. Teabe ärisaladusena käsitamiseks peab esinema objektiivne äriline põhjus selle salajaseks hoidmiseks. Teisisõnu peaks teave andma mingi konkreetse eelise konkurentide ees, mis info teatavakssaamisega oma väärtuse kaotaks – selles seisnebki andmete kaubanduslik väärtus nende salajasuse tõttu. Selleks tuleks kirjeldada vaidlusaluse teabe ärilist väärtust ettevõtte jaoks ning selle potentsiaalset kasulikkust tema konkurentidele.* Ka õiguskirjanduses[2] on märgitud, et *ärisaladuse võimaliku väärtuse üle otsustamisel tuleks arvesse võtta seda, millises ulatuses asjaomane teave võimaldab saavutada eelise konkurentide ees, kes teavad, kuidas sellist teavet kasutada.*

[1] RKKKo 15.05.2020 nr 1-18-4590, p 40
[2] Värv, A. Ärisaladuse kaitse uus nägu.- Juridica 2020/5, lk 423

22. Ringkonnakohus[3] on märkinud, et *iseenesest õige on kaitsja seisukoht, et ettevõtja pädevuses on määratleda, missugust informatsiooni ta ärisaladuseks loeb. Samas ei saa jätta tähelepanuta, et kui ettevõtja on tunnistanud mingi teabe ärisaladuseks, ei saa sellest veel järeldada, et tegu on ärisaladusega, kuna viimase määratlemisel tuleb lähtuda objektiivsest olukorrast, mitte üksnes ettevõtja subjektiivsest tahtest. Subjektiivselt peab teave olema ärisaladusena määratletud ja omaja poolt sellisena kaitstud. Objektiivselt aga tuleb tuvastada, et teabe sisu ei ole üldsuse jaoks teada ning et teabe sellisena hoidmine omab teatavat objektiivset väärtust*. Eeltoodust tulenevalt ei saa igasugust teavet käsitleda ärisaladusena, vaid teabevaldajal tuleb hinnata, kas ettevõtja ärisaladusena märgitud teave vastab ärisaladuse tunnustele ning teabenõude täitmisest keeldumisel korral seda ka teabenõudjale põhjendama.

23. Seega ei piisa üksnes sellest, kui ettevõte määrab dokumendis ärisaladuse alla kuuluva teabe ulatuse. Vallavalitsusel kui teabevaldajal on kohustus ka ise hinnata, kas ettevõtte määratud teave vastab ärisaladuse tunnustele[4] ning kuidas sellise teabe avalikustamine ohustab äriühingu huve. Seda põhjusel, et pakkumuse dokumendiregistris registreerimisel määrab piirangu praegusel juhul vallavalitsus, kes teabenõude korras peab teabenõudjale ka selgitama piirangu seadmise põhjuseid.

24. Täiendavalt selgitame, et hinnapakkumine dokumendina ei saa olla ärisaladus täies ulatuses. Kindlasti sisaldab dokument teavet, mis ei saa olla piiranguga, nt pakkumuse kogusumma, sest see puudutab avaliku raha kasutamist. Tavapäraselt sisaldab hinnapakkumine ka osapoolte rekvisiite, mis üldjuhul ei saa olla ärisaladuseks, sest vallavalitsuse kontaktid on avalik teave ning ettevõtte andmed osas, mis on kuvatud äriregistris, on samuti avalikud. Juhime tähelepanu sellele, et isegi, kui dokument sisaldab piiranguga teavet, siis AvTS § 38 lõike 2 kohaselt tagatakse juurdepääs sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti. See tähendab, et teabevaldaja väljastab dokumendi kujul, mil piiranguga teave dokumendis on kinni kaetud ning muus osas avalik.

25. Vastuses vaide esitajale ei ole vallavalitsus põhjendanud, miks määrati hinnapakkumustele juurdepääsupiirang. Vastuses AKI järelepärimisele on vallavalitsus märkinud, et asutus on ise hinnanud, milline teave hinnapakkumustes on ärisaladus. Vallavalitsuse selgituste kohaselt on kõigi pakkumustes kirjeldatud menüü komponentide puhul tegemist konkreetse pakkuja ärisaladusega. Seda põhjusel, et *pakkumiste avaldamisel on teistel sama teenuse osutajatel võimalik pakkuda toitu samade koostisosadega.*

26. AKI nõustub vallavalitsuse selgitustega selles, et menüüs välja toodud toitude koostisosade puhul võib olla tegemist ärisaladusega. Küll aga ei saa AKI nõustuda vallavalitsuse seisukohaga, et menüü kõikide komponentide puhul tegemist konkreetse pakkuja ärisaladusega. Seda veel olukorras, mil hanke võitnud ettevõtte menüü alusel on kõik 20.02.2026 vastuvõtul osalenud inimesed saanud pakutud toite ja jooke näha ning maitsta. Samuti oli vaide esitajale, kelle ettevõte hankel osales, teada hanke tingimus, et tellija soovib saada pakkumust kahele salatile, viiele suupistele ja magustoidule. Ka vallavalitsus ise on täiendava järelepärimise vastuses möönnud, et hinnapakkumused sisaldavad teavet, mis ilmselt oleks tulnud vaide esitajale väljastada. Samas on AKI-le selgitatud, et nt teave pakkuja nime ja pakkumuse kogumaksumuse kohta on vaide esitajale konkreetses vastuses juba väljastatud.

27. Selgitame, et kui teabenõudega soovitakse dokumendi edastamist, siis tähendab see kas dokumendi väljastamist täies ulatuses, kui dokumendis puudub piiranguga teave, või selliselt, et piiranguga teave on dokumendis kinni kaetud. Teabenõude täitmise mõte

[3] TlnRnKo 09.05.2016 nr 1-15-8331, p 5.3

[4] Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse § 5 lg 2 kolme tunnuse esinemine korraga ja samaaegselt.

üldjuhul ei ole see, et teabevaldaja toob vastuse tekstis välja dokumendi komponendid, millele piirang ei kehti. Seega praegusel juhul, mil vallavalitsus on soovitud hinnapakkumuste väljastamise asemel vastustes vaide esitajale märkinud ettevõtted nimeliselt, kes pakkumused esitas ja millises kogusummas, ei ole AKI hinnangul nõuetekohane teabenõude täitmine.

28. Vaide esitaja hinnangul tekitab küsimusi vallavalitsuse otsustusprotsessi läbipaistvus ja kontrollitavus kuna näidismenüüde hindamist ei ole kirjalikult protokollitud ega hinnatud kirjalike hindamislehtede alusel. Selles osas selgitame, et AKI pädevus ei ole otsustada ega teha järelevalvet selle üle, milliseid dokumente ja millisel kujul peab kohaliku omavalitsuse asutus ürituse korraldamisel koostama.

Kokkuvõte

29. Vaide esitaja palub AKI-l vajadusel teha vallavalitsusele ettekirjutus teabenõuete korrektseks menetlemiseks ja dokumentide väljastamiseks. Kuna vallavalitsusele 24.02.2026 edastatud pöördumise osas on vaie AKI-le esitatud tähtaega ületades, siis käesolev vaidemenetlus seda pöördumist ja vastust sellele ei hõlma. Isegi, kui eelnevalt märgitud pöördumise kohta oleks vaie olnud esitatud tähtaegselt, ei oleks AKI-l alust selle pöördumise osas teha ettekirjutust, sest pöördumine oma sisult on AKI hinnangul selgitustaotlus, millele vastamise osas AKI-l järelevalve pädevus puudub. AKI on seisukohal, et selgitustaotlusele vastamisega on tegemist ka 11.03.2026 teabenõude 1., 3., 4. ja 5. küsimuste puhul, millele vastamise üle AKI-l samuti järelevalve pädevus puudub. Lisaks on vallavalitsus eelnevalt märgitud küsimustele vastanud 02.04.2026 vastuses.

30. Vallavalitsus on 02.04.2026 vastuses vaide esitajale märkinud ja vaidemenetluse raames AKI-le kinnitanud, et 11.03.2026 teabenõude 2. küsimuses ja 25.03.2026 teabenõude 1. küsimuses soovitud dokumente asutusel ei ole. Samuti on AKI-le selgitatud, et vallavalitsusel ei ole olemas teavet dokumentide kujul ka 25.03.2026 teabenõude 2.-5. punktis küsitu kohta. Samas on vaide esitajale vastatud loetelude esitamise ja selgitustega. HMS § 5 lõike 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult kiirelt ja lihtsalt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Tulenevalt eelnevalt märgitud menetluspõhimõtetest ning sellest, et vaide esitaja saab käesolevast vaideotsusest, sh vallavalitsuse selgituste osast teada, milliseid dokumente asutuse valduses ei ole, siis ei tee AKI teabevaldajale ettekirjutust täiendavalt nõuetekohaselt keelduda teabenõude täitmisest dokumentide osas, mida vallavalitsusel olemas ei ole. Seega jääb vaie 11.03.2026 teabenõude 2. küsimuse ja 25.03.2026 teabenõudes küsitud dokumentide väljastamise nõudes rahuldamata.

31. Vaide esitaja 03.04.2026 teabenõudes soovitud teavet 2026. aasta vastuvõtu pakkujate kohta on 09.04.2026 vastuses antud, kuid hanke raames edastatud hinnapakkumisi vaide esitajale ei väljastatud teabele määratud juurdepääsupiirangu tõttu. Teabenõude vastuses vaide esitajale ei põhjendanud vallavalitsus dokumentidele piirangu seadmist. Kuna nii AKI kui ka vallavalituse enda hinnangul sisaldavad pakkumused sellist teavet, millele ei ole alust piirangut seada, teeb AKI vallavalitsusele ettekirjutuse vaadata uuesti läbi 03.04.2026 teabenõue osas, milles sooviti kõigi hanke raames esitatud hinnapakkumuste väljastamist ja hinnata, kas väljastada dokumendid osas, mille puhul pole alust teabe väljastamisest keelduda või keeldumise korral viidata seadusest tulenevale keeldumise alusele ja keeldumist ka põhjendada.

32. Kuigi vaie jääb rahuldamata osas, milles küsiti neid dokumente, mida vallavalitsuse kinnistusel asutusel ei ole, siis juhib AKI vallavalitsuse tähelepanu järgnevale. Isegi, kui asutusel ei ole soovitud teavet dokumendi kujul ning teabenõudele vastatakse asjakohaste selgitustega, tuleb vastuses teabevaldajale ka selgelt ja ühemõtteliselt välja tuua soovitud dokumendi puudumine, mitte anda vastavaid selgitusi üksnes AKI-le järelevalvemenetluse

raames.

(allkirjastatud digitaalselt)

Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel